

Strategia rozwoju Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy – Biblioteki Główniej Województwa Mazowieckiego na lata 2011–2015

Opracowanie:

**Katarzyna Materska,
Małgorzata Zonik,
Agnieszka Strojek,
Anna Janowska,
Ewa Markiewicz,
Anna Babuła,
Wioletta Guzek,
Malwina Tomala.**

Konsultacja

**w ramach Projektu:
Piotr Szczęsny**

Spis treści

Misja	3
Wizja	3
I. Wprowadzenie	3
I.1. Metodologia prowadzenia prac nad <i>Strategią rozwoju Biblioteki</i>	3
I.2. Założenia przyjęte w strategii	4
II. Informacje o Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy	4
II.1. Aktualne podstawy prawne funkcjonowania placówki	4
II.2. Struktura organizacyjna	6
II.3. Historia	6
III. Zwięzła diagnoza obecnego stanu funkcjonowania biblioteki (z wykorzystaniem analizy SWOT)	8
III.1. Zmiany otoczenia – zasadnicze trendy	8
III.2. Usługi	10
III.3. Zbiory i ranga	11
III.4. Budżet	12
III.5. Przebudowa i rozbudowa	13
III.6. Analiza SWOT	14
IV. Wizja rozwoju biblioteki	16
IV.1. Cele strategiczne na lata 2011–2015	16
IV.2. Struktura celów w <i>Strategii rozwoju Biblioteki na lata 2011–2015</i>	16
Schemat organizacyjny	27

Strategia powstała w ramach projektu *Biblioteki w społeczeństwie wiedzy – strategię dla przyszłości*.

Projekt zakłada wymianę międzyinstytucjonalną oraz wymianę dobrych praktyk w zakresie zarządzania kulturą oraz budowania strategii przez polskie i norweskie instytucje związane z systemem bibliotecznym. W jego wyniku powstały długofalowe strategie działania i rozwoju dla osiemnastu bibliotek wojewódzkich.

Realizatorem projektu jest Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Partnerami projektu są: Norweska Biblioteka Narodowa, Małopolski Instytut Kultury, Konferencja Dyrektorów Wojewódzkich Bibliotek Publicznych, norweskie biblioteki w Buskerud, Akershus, Vestfold oraz Wojewódzkie Biblioteki Publiczne.

FRSI FUNDACJA
ROZWOJU
SPOŁECZEŃSTWA
INFORMACYJNEGO

Projekt został zrealizowany przy wsparciu udzielonym przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego w ramach Funduszu Wymiany Kulturalnej.

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

Misja

- aktywny udział w rozwijaniu społeczeństwa informacyjnego oraz w kształtowaniu życia naukowego, społecznego i kulturalnego stolicy,
- rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb edukacyjnych i informacyjnych, szczególnie mieszkańców Warszawy oraz województwa mazowieckiego,
- rozwijanie działań w zakresie ochrony dziedzictwa narodowego,
- stymulowanie pozytywnych zmian w bibliotekach mazowieckich i krajowych.

Wizja

Biblioteka na Koszykowej jako nowoczesne centrum edukacji, informacji i kultury, wspierające aktywność w zdobywaniu wiedzy oraz informacji. Placówka znana w kraju – lider instytucji, a także środowisk bibliotekarskich na Mazowszu, przyjazna i potrzebna mieszkańcom Warszawy oraz województwa.

I. WPROWADZENIE

I.1. Metodologia prowadzenia prac nad *Strategią rozwoju Biblioteki*

Bezpośrednim impulsem do podjęcia prac nad *Strategią rozwoju Biblioteki* było przystąpienie Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy – Biblioteki Głównej Województwa Mazowieckiego do polsko-norweskiego projektu *Biblioteki w społeczeństwie wiedzy – strategię dla przyszłości*, prowadzonego przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Projekt został zrealizowany przy wsparciu udzielonym przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego w ramach Funduszu Wymiany Kulturalnej (do projektu przystąpiły wszystkie wojewódzkie biblioteki publiczne w Polsce). Elementem programu był cykl trzydniowych warsztatów dotyczących budowania strategii dla instytucji kultury. Od marca do października 2010 roku zorganizowano cztery spotkania prowadzone przez moderatora Piotra Szczęsnego oraz odbyła się wizyta studyjna w bibliotekach norweskich, której celem była wymiana dobrych praktyk w zakresie zarządzania kulturą i budowania strategii bibliotek (wrzesień 2010 roku).

Należy wyraźnie zaznaczyć, że przygotowana strategia jest rezultatem konsultacji z całym zespołem pracowniczym. Z inicjatywy osób uczestniczących w warsztatach (Katarzyna Materska, Małgorzata Zonik, Agnieszka Strojek) zorganizowano spotkania z kierownikami działów biblioteki, podczas których wyjaśniono celowość i istotę prac nad tworzeniem strategii, a następnie włączono pracowników do formułowania wizji i misji biblioteki oraz określania kolejno celów strategicznych i szczegółowych. Dodatkowy materiał do prac nad strategią stanowiły wyniki ankiety przeprowadzonej wśród czytelników w czerwcu

2010 roku (przeanalizowano 300 ankiet). Aby zapewnić możliwie pełny udział wszystkich pracowników w tworzeniu przedmiotowego dokumentu, na Forum Pracowników Biblioteki na Koszykowej (forum.koszykowa.pl) udostępniono kolejne wersje powstającej strategii. Zgłaszane przez pracowników propozycje, poprawki i nowe pomysły wprowadzono sukcesywnie do tekstu powstającego dokumentu. Z uwagi na wielość napływającego materiału do trzech wymienionych wyżej osób dołączyły kolejne i w ten sposób został powołany zespół do spraw strategii (łącznie 8 osób). Wstępną wersję strategii wypracowano podczas debat w trakcie kilku spotkań Zespołu. Została ona poddana pod dyskusję na zebraniu kierowników działów (listopad 2010 roku), a następnie – z uwzględnieniem proponowanych poprawek – przekazana członkom dyrekcji biblioteki.

I.2. Założenia przyjęte w strategii

Wyjaśnienia wymagają założenia przyjęte w strategii.

Zakres prac proponowanych do realizacji jest bardzo rozległy. Duża liczba zgłoszonych propozycji sprawiła, że pogrupowano je w ponad 20 dużych projektów i przyporządkowano celom strategicznym i szczegółowym. Wyodrębnione duże projekty są *de facto* zbiorem licznych drobniejszych projektów, zgłaszanych przez poszczególne działy biblioteki. Zamieszczony przy każdym projekcie zakres działań kierunkuje jedynie ich podejmowanie w jakimś większym obszarze. Rozpisanie wszystkich szczegółowych projektów (w układzie: projekt – wskaźniki realizacji – termin – odpowiedzialni – partnerzy – budżet) nastąpi w kolejnej fazie prac nad strategią i pod kierownictwem koordynatora dużego projektu.

Realizacja znacznej części projektów rozpocznie się w roku 2011 (jeśli przewidziano późniejszy termin ich wprowadzenia, zaznaczono to w strategii).

Istotny kontekst i wyznacznik treści *Strategii rozwoju Biblioteki* stanowią zachodzące wokół bibliotek zmiany, wymienione w punkcie III.1. Zmiany otoczenia – zasadnicze trendy. Naszkicowano w nim zasadnicze tendencje, zmieniające się wymagania i oczekiwania wobec tych instytucji kultury.

II. INFORMACJE O BIBLIOTECE PUBLICZNEJ M.ST. WARSZAWY

II.1. Aktualne podstawy prawne funkcjonowania placówki

Funkcjonowanie biblioteki, jej cele i zadania regulują w dużej mierze obowiązujące akty prawne. Pełnione funkcje wynikają także z podległości formalnych. Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy – Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego jest samorządową instytucją kultury podlegającą Samorządowi Województwa Mazowieckiego. Nadzór nad biblioteką sprawuje Zarząd Woje-

wództwa. Biblioteka posiada osobowość prawną i jest wpisana do rejestru instytucji kultury prowadzonego przez Samorząd Województwa Mazowieckiego pod numerem RIK/7/99.

Siedzibą biblioteki jest miasto stołeczne Warszawa, a terenem jej działania województwo mazowieckie.

Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy – Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego działa na podstawie:

- 1) Ustawy z dnia 25 października 1991 roku o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. z 2001 r. Nr 13, poz. 123 z późn. zm.),
- 2) Ustawy o bibliotekach z dnia 27 czerwca 1997 roku (Dz.U. Nr 85, poz. 539 z późn. zm.),
- 3) Rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 19 marca 1998 roku w sprawie zasad i trybu zaliczania bibliotek do bibliotek naukowych oraz ustalania ich wykazu (Dz.U. Nr 44, poz. 269),
- 4) Rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 24 listopada 1998 roku w sprawie ustalenia wykazu bibliotek, których zasoby tworzą narodowy zasób biblioteczny, określenia organizacji tego zasobu oraz zasad i zakresu jego szczegółowej ochrony (Dz.U. Nr 1146, poz. 955),
- 5) Statutu biblioteki. W Statucie są wymienione między innymi podstawowe cele i zadania biblioteki oraz organy zarządzające i doradcze.

Od 1999 roku Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy jest biblioteką wojewódzką dla województwa mazowieckiego¹, a jej organizatorem jest Samorząd Województwa Mazowieckiego. Z racji pełnienia funkcji biblioteki wojewódzkiej Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy sprawuje nadzór nad niemal 1000 placówek bibliotecznych oraz prawie 2500 pracowników działalności podstawowej. W tym zakresie biblioteka wykonuje swoje zadania zgodnie z art. 20 Ustawy o bibliotekach.

Jednocześnie na mocy porozumienia zawartego 29 czerwca 2000 roku między Zarządem Powiatu Warszawskiego a Zarządem Województwa Mazowieckiego biblioteka pełni funkcję biblioteki powiatowej dla miasta stołecznego Warszawy. W ramach porozumienia sprawuje nadzór merytoryczny nad siecią bibliotek w mieście, prowadzi szkolenia bibliotekarzy, organizuje przeglądy nowości (analiza rynku wydawniczego uwzględniająca potrzeby bibliotek publicznych, prezentacja i recenzowanie nowości wydawniczych) oraz imprezy dla środowiska bibliotekarskiego, a także służy pomocą w zakresie opracowywania zbiorów (dostarczanie opisów bibliograficznych książek). W dzielnicach Warszawy działają obecnie (dane za rok 2010) 192 placówki biblioteczne, w których jest zatrudnionych 828 pracowników działalności podstawowej.

Przytoczone liczby dotyczące placówek bibliotecznych w Warszawie i na Mazowszu wskazują na ogrom prac koordynacyjno-organizatorskich, porad-

¹ W latach 1975–1999 Biblioteka pełniła funkcję biblioteki wojewódzkiej dla ówczesnego województwa warszawskiego.

czych i szkoleniowych przypisanych Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy – Bibliotece Głównej Województwa Mazowieckiego.

Jako jedna z bibliotek warszawskich nasza ksiąźnica posiada status biblioteki naukowej. Użytkownikami są głównie studenci i uczniowie szkół średnich, dlatego też jesteśmy naturalnym partnerem bibliotek uczelnianych, zarówno tych publicznych, jak i niepublicznych.

Biblioteka aktywnie uczestniczy we współtworzeniu Narodowego Uniwersalnego Katalogu Centralnego Bibliotek Naukowych i Akademickich NUKAT. Współpraca ta obejmuje tworzenie rekordów bibliograficznych różnego rodzaju dokumentów, a także opracowywanie rekordów wzorcowych.

Od 2003 roku biblioteka jest członkiem europejskiego stowarzyszenia bibliotek naukowych LIBER (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche – Association of European Research Libraries).

Powyższe dane dokumentują ważne zadania wyznaczane bibliotece w różnych wymiarach: na poziomie miasta stołecznego Warszawy, województwa mazowieckiego i kraju. Biblioteka ma ambicje podejmowania współpracy nie tylko z bibliotekami publicznymi, ale także z naukowymi, uczelnianymi i pedagogicznymi.

Działania na niwie międzynarodowej zostaną wyszczególnione w punkcie E.3.1. strategii – „Koszykowa” w świecie.

II.2. Struktura organizacyjna

Szczegółowe zasady struktury organizacyjnej biblioteki określa Regulamin Organizacyjny Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy – Biblioteki Głównej Województwa Mazowieckiego – Załącznik do Zarządzenia nr 29/2009 Dyrektora Biblioteki z dnia 10 grudnia 2009 roku (zob. także schemat organizacyjny).

II.3. Historia

Na początku XX wieku w prężnie rozwijającej się Warszawie nie było biblioteki publicznej o statusie naukowym. Konieczność powołania takiej placówki odczuwali liczni działacze oświatowi: Samuel Dickstein, Stanisław Krzemiński, Ludwik Krzywicki, Stanisław Leszczyński, Stanisław Michalski, R. Radziwiłłowicz, Jadwiga Sawicka, Władysław Smoleński, Stanisław Smolikowski i Stefan Żeromski. Założyli zatem w 1906 roku Towarzystwo Biblioteki Publicznej, które przejęło, funkcjonującą przy ulicy Żurawiej 41, Czytelnię Naukową. Po kilku miesiącach przeniesiono ją do wynajętych pomieszczeń w kamienicy przy ulicy Rysiej 1, a jej zbiory stały się załączkiem powstałej w 1907 roku Biblioteki Publicznej. Działalność placówki była finansowana ze składek członkowskich Towarzystwa, z opłat czytelników oraz dotacji osób prywatnych. Księgozbiór zasilaty liczne dary księgarzy, wydawców i osób prywatnych, wśród których

warto wymienić cenne darowizny Bolesława Prusa, Zygmunta Glogera czy Adama Wiślickiego, założyciela „Przeglądu Tygodniowego”.

Dzięki fundacji Eugenii Kierbedziowej, córki słynnego konstruktora stalowych mostów, w roku 1914 placówka uzyskała własną siedzibę przy ulicy Koszykowej 26, gdzie znajduje się do dziś. Gmach biblioteki zaprojektował wybitny architekt modernizmu Jan Fryderyk Heurich, syn (1873–1925)². Jego projekt proponował niezwykle nowoczesne, jak na owe czasy, rozwiązania architektoniczne: harmonijnie łączył estetykę gmachu z funkcjonalnością. Wnętrza zostały wyposażone również ze środków Eugenii Kierbedziowej. Część sprzętów zaprojektowała sama fundatorka. Za całokształt swojej działalności społecznej w kwietniu 1929 roku otrzymała tytuł Honorowego Obywatela Warszawy.

W 1913 roku dyrektorem biblioteki został Faustyn Czerwijowski (1873–1944), który kierował placówką do roku 1937. Był wybitnym intelektualistą i społecznikiem, a jego działalność miała fundamentalne znaczenie dla bibliotekarstwa polskiego. Ważnym wydarzeniem w historii placówki było uzyskanie od 1 stycznia 1917 roku prawa do egzemplarza obowiązkowego z terenu Generalnego Gubernatorstwa, potwierdzonego następnie przez władze niepodległej Polski w 1919 i rozszerzonego w 1927 roku. Prawo to zapewniało bibliotece stały i systematyczny przyrost zbiorów w języku polskim³.

Po odzyskaniu niepodległości stołeczna biblioteka borykała się z problemami finansowymi. Konieczność zapewnienia jej stałego dochodu była powodem decyzji Towarzystwa Biblioteki Publicznej o przekazaniu placówki wraz z majątkiem samorządowi stolicy (19 kwietnia 1928 roku). Dzięki temu już w następnym roku można było powołać Roczną Szkołę Bibliotekarską, która zapewniła wykwalifikowaną kadrę dla wielu placówek bibliotecznych, również poza Warszawą. Jednocześnie wznowiono działalność wydawniczą. Założone w 1929 roku czasopismo „Biuletyn Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy”, które w 1934 roku zmieniło tytuł na „Bibliotekarz”, jest wydawane do dziś. U schyłku dwudziestolecia międzywojennego Biblioteka na Koszykowej, oprócz swojej głównej siedziby, posiadała 5 filii dzielnicowych, 34 wypożyczalnie, z których jedna – co warto podkreślić – przeznaczona była dla osób niewidomych, oraz 16 czytelni dziecięcych. Zbiory Biblioteki Głównej liczyły wówczas 500 000 woluminów.

W czasie pożaru budynku magazynu i przyległych oficyn w styczniu 1945 roku spłonęło ponad 300 000 woluminów, ponad 100 000 zostało wywiezionych. Z wojennej pożogi ocalała około 1/5 księgozbioru.

Swoją powojenną działalność placówka rozpoczęła 26 maja 1945 roku. Dzięki zakupom, darom oraz wymianie międzybibliotecznej odbudowywano zniszczone księgozbiory. Przyznane ponownie w 1946 roku prawo do egzemplarza

2 Decyzją z lipca 1965 roku gmach im. Stanisławów Kierbedziów został wpisany do rejestru zabytków pod numerem 687.

3 Rozporządzenie o dostarczaniu egzemplarza obowiązkowego bibliotekom publicznym, Dziennik rozporządzeń dla Generał Gubernatorstwa Warszawskiego 1916, nr 56, s. 88–90.

obowiązkowego zapewniło bibliotecze stały napływ publikacji. Jednocześnie przywrócono sprawdzony system organizacji sieci bibliotek miejskich. Zakres prac inwestycyjno-remontowych i stopień ich realizacji w ciągu 90 lat był uzależniony od możliwości finansowych biblioteki, ale rzeczywiste potrzeby z reguły je przerastały. Z większych inwestycji tylko realizacja projektów budowy i rozbudowy z lat 1914 i 1938 trwała stosunkowo krótko. Od 1945 roku, mimo rozumienia potrzeby rozbudowy biblioteki i zatwierdzania przez władze kolejnych jej planów, inwestycji tych nie udawało się sfinalizować. Niektóre realizowano częściowo lub ich realizacja przeciągała się w czasie z powodu braku środków finansowych. W 1949 roku postawiono szkielet dziesięciokondygnacyjnego magazynu, będącego częścią niezrealizowanego projektu rozbudowy biblioteki autorstwa prof. Edgara Norwertha. Budowę budynku ukończono dopiero w latach 1953–1954. W kolejnych latach nagminnie prowadzono remonty niemal wszystkich instalacji, urządzeń i poszczególnych fragmentów budynków. W roku 1968, po ośmiu latach od ostatecznego zatwierdzenia projektu (1959 rok), rozpoczęto budowę gmachu tak zwanej plomby. W 1973 roku nastąpiło jego uroczyste otwarcie. W 1979 roku znacznie pogorszyły się jednak warunki funkcjonowania biblioteki, gdyż na mocy nakazu administracyjnego zamknięto gmach „Kierbedzia”. Remont kapitalny tej zabytkowej części biblioteki przeprowadzono dopiero w latach 1987–1991. Warto podkreślić, że żadna z przeprowadzonych do tej pory inwestycji nie rozwiązywała problemów biblioteki (nie poprawiała znacząco ani warunków pracy czytelników, ani warunków przechowywania zbiorów). Od czasów projektu prof. Norwertha nie było inwestycji, która kompleksowo przeorganizowałaby przestrzeń biblioteki w taki sposób, by zlikwidować bariery komunikacyjne i zapewnić czytelnikom swobodny dostęp do każdej książki. W latach 2005–2006, z okazji stulecia placówki, ze środków województwa mazowieckiego przeprowadzono restaurację zabytkowego gmachu im. Stanisławów Kierbedziów.

III. ZWIĘŻŁA DIAGNOZA OBECNEGO STANU FUNKCJONOWANIA BIBLIOTEKI (Z WYKORZYSTANIEM ANALIZY SWOT)

III.1. Zmiany otoczenia – zasadnicze trendy

Wiek XXI jest okresem przyspieszonych zmian cywilizacyjnych, kulturowych i technologicznych. Zmiany te zachodzą na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym (globalnym). Biblioteki – podobnie jak wiele innych instytucji kultury – stają w obliczu poważnych wyzwań zmierzających do sprostania wymaganiom zmieniającego się społeczeństwa. Nowe oczekiwania wiążą się z wprowadzaniem nowych technologii, znaczącym przyrostem

informacji, nowymi wymaganiami formalnymi organizatorów. Za najbardziej widoczne trendy w obszarze działania bibliotek przyjmuje się: cyfryzację i digitalizację treści, usługi on-line (często sieciowe i zindywidualizowane, nawet mobilne), wzrost znaczenia edukacji permanentnej na każdym poziomie czy wreszcie wielokulturowość.

Patrząc na biblioteki przez pryzmat globalizacji, z łatwością można dostrzec, że przepływ informacji odbywa się swobodnie ponad granicami państw. Stąd też bierze się potrzeba zapewnienia łatwego dostępu on-line do bibliotek, ich zasobów i usług (w tym usług mobilnych, umożliwiających korzystanie ze źródeł niezależnie od przemieszczania się ich użytkowników).

W poszczególnych krajach akcentuje się potrzebę budowania społeczeństwa informacyjnego. Dlatego w bibliotekach ważną staje się promocja wiedzy na wszystkich szczeblach edukacji, pobudzanie czytelnictwa, propagowanie dobrej literatury, zapewnienie dostępu do rozproszonych zasobów cyfrowych, nacisk na zdobywanie sprawności informacyjnych, w tym umiejętności oceny i selekcji źródeł, zapobieganie i niwelowanie skutków wykluczenia informacyjnego (w tym cyfrowego), profesjonalna pomoc dla osób szukających informacji i uczących się, pośredniczenie w komunikacji społecznej i naukowej. W tym kontekście dostrzega się pilną potrzebę zwiększenia kooperacji bibliotek różnego typu, szczególnie w dziedzinie usług cyfrowych, oraz dialogu z decydentami odpowiedzialnymi za politykę edukacyjną.

Biblioteka na Koszykowej aktywnie włączyła się w realizację dwóch krajowych projektów dla bibliotek: Programu Rozwoju Bibliotek (prowadzonego przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego) oraz programu Biblioteka+ (prowadzonego przez Instytut Książki). Realizowanie tych programów w wymiarze lokalnym oznacza potrzebę funkcjonowania biblioteki także jako miejsca ważnych i atrakcyjnych spotkań społeczności lokalnych oraz uczestników sektora edukacyjnego różnych szczebli. Misją bibliotek powinno być tworzenie przyjaznej przestrzeni do nauki, zdobywania wiedzy, inspirowania aktywności obywatelskiej oraz wspieranie każdego w jego rozwoju.

Powinnością bibliotek jest też dbałość o zachowanie dziedzictwa kulturowego, zarówno w wymiarze lokalnym (miasta i regionu), jak i rozumianym szerzej. Ochrona dóbr kultury oraz jej aktywne upowszechnianie powinny odbywać się z wykorzystaniem nowych mediów (także interaktywnych).

Wymienione działania docelowe wymagają aktywności i permanentnego podnoszenia kwalifikacji pracowników bibliotek w zakresie poszerzania oferty i jakości usług bibliotecznych, marketingu, wykorzystania nowych technologii, pracy z różnymi grupami użytkowników czy nowoczesnego zarządzania.

Nieodłącznym elementem aktywnego i efektywnego rozwoju instytucji bibliotecznych jest także potrzeba rozbudowy i ciągłej modernizacji ich fizycznej infrastruktury – lokalowej, jak również sprzętowej.

Pracownicy biblioteki z wielką uwagą obserwują wszystko to, co dotyczy bibliotekarstwa na Mazowszu. Żywotny problem stanowią dla bibliotek kwestie dotyczące wdrażania nowych technologii. Powinny one służyć zwiększeniu efektywności docierania do rozmaitych zasobów i informacji, integracji sieci bibliotek publicznych oraz współdziałaniu bibliotek różnych typów. Dlatego też, jako biblioteka wojewódzka, stoimy na stanowisku, że oprogramowanie w skali województwa powinno być w miarę jednolite, by biblioteki powiatowe i gminne dokonały wyboru takiego programu komputerowego (zamiast programu MAK), który będzie wspierał i umożliwiał współpracę pomiędzy bibliotekami, eliminował konieczność dublowania czynności bibliotekarskich oraz dawał użytkownikom możliwości szybkiego i nieskomplikowanego docierania do potrzebnych informacji zgromadzonych w wielu bibliotekach.

III.2. Usługi

4 Biblioteka może pobierać opłaty: za usługi reprodukcyjne oraz wypożyczenia międzybiblioteczne, za wypożyczenia materiałów audiowizualnych i elektronicznych, w formie kaucji za wypożyczone materiały biblioteczne, za niezwrócenie w terminie wypożyczonych materiałów bibliotecznych, za uszkodzenie, zniszczenie lub zagubienie materiałów bibliotecznych, za wydanie kart do odczytu elektronicznego. Wysokość opłat nie może przekraczać kosztów wykonywania usługi.

Usługi biblioteki są ogólnodostępne i bezpłatne⁴. Zasady i warunki korzystania ze zbiorów określają regulaminy zatwierdzone przez dyrektora biblioteki.

Zgodnie z nakreślonymi trendami w naszej księżnicy systematycznie rozszerza się usługi biblioteczne realizowane za pośrednictwem zintegrowanego systemu bibliotecznego ALEPH oraz sieci Internet. I tak na przykład usługa nazwana „Komputerowe zamawianie książek z Wypożyczalni” umożliwia zamawianie książek przez Internet z Katalogu Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy (<http://www.koszykowa.pl/ALEPH/>), zdalną kontrolę stanu indywidualnego konta czytelnika w Wypożyczalni, przesyłanie pocztą elektroniczną zawiadomień o zbliżającym się terminie zwrotu wypożyczonych książek oraz informacji o książkach zarezerwowanych oczekujących na czytelnika. W roku 2009 wprowadzono możliwość zamawiania przez Internet książek z sygnaturami Z. i Skr. do Czytelni Głównej oraz książek z księgozbioru podręcznego, Varsavianów i czasopism. Trwają prace przygotowawcze związane z uruchomieniem nowego projektu wypożyczania literatury pięknej w Czytelni Głównej.

Zabiegaliśmy i zabiegamy o rozszerzanie oferty w zakresie udostępniania regionalnych, krajowych i zagranicznych baz danych, zarówno bibliograficznych, jak i pełnotekstowych.

Wykorzystując możliwości komputerów oraz Internetu, działalność informacyjną kierujemy do wszystkich zainteresowanych czytelników. W ramach projektu MSIB chcemy zaoferować użytkownikom możliwość jednoczesnego

przeszukiwania zasobów wszystkich bibliotek Mazowsza za pomocą jednej metawyszukiwarki (MetaLib).

Biblioteka na Koszykowej z racji swej funkcji biblioteki wojewódzkiej prowadzi szeroką działalność na rzecz Mazowsza. Priorytetem są prace nad rozwojem sieci bibliotek, zwłaszcza tworzenie brakujących bibliotek powiatowych oraz zapobieganie likwidacji placówek przez lokalnych organizatorów. W związku z planowanymi zmianami w Ustawie o bibliotekach konieczne będą wzmożone działania umożliwiające utrzymanie statusu bibliotek publicznych jako samodzielnych instytucji kultury.

„Koszykowa” sprawuje opiekę i nadzór merytoryczny nad niemal tysiącem placówek bibliotecznych z terenu Mazowsza. W ramach tej funkcji przeprowadza wizytacje, selekcje zbiorów, podziały dotacji na zakup nowości wydawniczych, udziela pomocy w informatyzacji placówek, dokonuje sprawozdawczości, organizuje przeglądy nowości wydawniczych i wykonuje wiele innych działań na rzecz terenu.

Kolejnym priorytetem w działalności Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy na rzecz terenu jest podnoszenie kwalifikacji zawodowych bibliotekarzy z województwa mazowieckiego w celu zwiększenia atrakcyjności i profesjonalizmu placówek. Realizowane jest to przez prowadzenie kursu przysposobienia zawodowego oraz bardzo dużą liczbę szkoleń i seminariów organizowanych samodzielnie lub we współpracy z innymi instytucjami i organizacjami. Na uwagę zasługuje fakt, że szkolenia dla bibliotekarzy z województwa mazowieckiego nie ograniczają się tylko do spraw związanych z tradycyjnie pojmowanym warsztatem bibliotekarskim. Bibliotekarze nabywają umiejętności interpersonalnych, uczą się pozyskiwać granty oraz organizować działalność bibliotek tak, aby nie były one tylko miejscami wypożyczania książek, ale także nowoczesnymi ośrodkami wiedzy, kultury i informacji.

III.3. Zbiory i ranga

Księgozbiór biblioteki ma uniwersalny charakter i obejmuje wszystkie dziedziny wiedzy. Tworzą go wydawnictwa polskie i wybrane obcojęzyczne. Głównym źródłem wpływu nowych wydawnictw jest egzemplarz obowiązkowy. Zbiory są uzupełniane dzięki zakupom, darom i wymianie międzybibliotecznej. W sposób systematyczny dąży się do osiągnięcia kompletności zbiorów, czemu służy pozyskiwanie brakujących publikacji powojennych oraz powiększanie zasobów o druki starsze o trwałej wartości, szczególnie z zakresu humanistyki. Pod koniec 2010 roku księgozbiór biblioteki liczył ponad 1 500 000 wol./jedn. Jako najstarsza warszawska biblioteka publiczna proponujemy czytelnikom cenne kolekcje, między innymi czasopisma warszawskie XIX wieku, prasę powstania warszawskiego, unikatowe druki poświęcone Warszawie. Od

1992 roku gromadzimy też bieżącą prasę lokalną i środowiskową, tworząc najbardziej reprezentatywny w tej dziedzinie zbiór w Warszawie. Uwzględniając zachodzące zmiany, nastawiamy się na zwiększenie liczby zasobów elektronicznych służących edukacji, nauce i kulturalnej rozrywce. Oprócz imponujących zbiorów o dzisiejszej pozycji naszej instytucji świadczy ponad 227 000 wypożyczeń i udostępnień (w 2010 roku) oraz ponad 27 000 czytelników (ponad 175 000 odwiedzin). Są to głównie studenci, ale także uczniowie szkół warszawskich (od 13 roku życia) oraz inni mieszkańcy Warszawy i województwa. Odnotowujemy też blisko 340 000 odwiedzin naszej strony internetowej z dostępem do katalogów on-line, tworzonych bibliografii i informacji o prowadzonej działalności. Warto również podkreślić, że zgodnie z wieloletnią tradycją naszej ksiąźnicy prowadzimy nadzór merytoryczny nad siecią bibliotek publicznych w województwie mazowieckim, która obejmuje 989 placówek (w 2010 roku), ponad 14 000 000 wypożyczeń i udostępnień zbiorów dla ponad 950 000 czytelników.

III.4. Budżet

Organizatorem biblioteki jest Samorząd Województwa Mazowieckiego. Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 roku o bibliotekach (Dz.U. z 1997 r. Nr 85, poz. 539) Samorząd zapewnia warunki działalności i rozwoju biblioteki odpowiadające jej zadaniom. W szczególności przekazuje środki finansowe na lokal, uposażenia pracowników, prowadzenie działalności bibliotecznej, zakup materiałów bibliotecznych oraz doskonalenie zawodowe. Budżet biblioteki jest uchwalany na grudniowym posiedzeniu Sejmiku Województwa. W latach 2005–2009 środki przekazywane w ramach dotacji podmiotowej pozwalały realizować wiele zadań z zakresu upowszechniania kultury, dokonywać wymiany sprzętu komputerowego, podejmować działania na rzecz bibliotek terenowych, a także prowadzić najbardziej niezbędne prace remontowe.

Dotacja podmiotowa biblioteki w latach 2005–2011 przedstawia się następująco:

Lp.	Rok	Wysokość dotacji
1.	2005	10 680 300
2.	2006	11 468 175
3.	2007	14 020 000
4.	2008	15 653 795
5.	2009	15 057 154

6.	2010	13 188 962
7.	2011	13 188 962

W wyniku trudności finansowych Mazowsza w 2010 roku nastąpiło znaczące pogorszenie sytuacji finansowej biblioteki. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w kwotach bezwzględnych – zmniejszenie dotacji podmiotowej wynosiło 1 868 192 zł. Miało to kolosalny wpływ na realizację zadań statutowych placówki. Niestety, obniżona dotacja została utrzymana w 2011 roku.

III.5. Przebudowa i rozbudowa

Biblioteka w 2005 roku przystąpiła do realizacji zadania o nazwie *Przebudowa i modernizacja Biblioteki Głównej Województwa Mazowieckiego*. Zadanie to zostało wpisane do *Wieloletniego Programu Inwestycyjnego Samorządu Województwa Mazowieckiego*. W grudniu 2005 roku został rozpisany dwuetapowy konkurs architektoniczny na przygotowanie dokumentacji projektowej. Decyzją sądu konkursowego zwycięzcą konkursu została pracownia architektoniczna Bulanda, Mucha i Architekci. Projekt przebudowy biblioteki zakłada:

- połączenie budynków biblioteki w jeden funkcjonalny organizm,
- podniesienie rangi zabytkowego budynku im. Stanisławów Kierbedziów w strukturze przyszłej biblioteki,
- zmianę wizerunku fasady głównej od strony ul. Koszykowej,
- wydobycie wartościowych elementów zabytkowych układu przestrzennego, w tym detalu architektonicznego,
- optymalizację ruchu czytelniczego, pracowników i książek w budynku,
- pełną dostępność dla osób niepełnosprawnych,
- włączenie istniejących dziedzińców wewnętrznych w strukturę funkcjonalną budynku.

Ze względu na znaczne koszty związane z kompleksową przebudową i modernizacją biblioteki zgodnie z sugestią Zarządu Województwa Mazowieckiego realizacja tej inwestycji została w dużym stopniu uzależniona od pozyskania dofinansowania unijnego.

W 2008 roku na konkurs ogłoszony przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Bogdana Zdrojewskiego – w ramach programu operacyjnego *Infrastruktura i Środowisko Priorytetu XI „Kultura i dziedzictwo kulturowe”* na składanie wniosków o dofinansowanie inwestycji z zakresu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym (działanie 11.2) – biblioteka zgłosiła projekt pod nazwą *Rozbudowa i modernizacja Biblioteki Głównej Województwa Mazowieckiego*. 4 lutego 2009 roku na opublikowanej liście projekt biblioteki został wpisany na listę projektów indywidualnych ze statusem

„rezerwow”. 31 lipca 2009 roku projekt biblioteki ponownie znalazł się na liście rezerwowej, tym razem na I miejscu z ewentualną kwotą dofinansowania 20 000 000 zł. Zgodnie z zasadami przyjętymi przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w dniu 25 stycznia 2010 roku została podpisana preumowa nr 13/POiŚ 11.2–11/2010.

W 2010 roku w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego trwały prace nad kolejną aktualizacją list rankingowych programu operacyjnego *Infrastruktura i Środowisko*.

Ostateczna decyzja ma zostać podjęta w połowie 2011 roku.

III.6. Analiza SWOT

III.6.1. Mocne strony

- największa biblioteka publiczna Warszawy, z ponad stuletnią tradycją,
- bogaty księgozbiór o charakterze uniwersalnym, tworzony przez wiele dziesiątków lat głównie dzięki egzemplarzowi obowiązkowemu i darom,
- dobra lokalizacja w centrum Warszawy,
- czytelnie otwarte w soboty (9–17) i niedziele (9–14),
- możliwość zamawiania książek przez Internet,
- relatywnie krótki okres oczekiwania na książki z magazynu,
- profesjonalna kadra,
- aktywność naukowa, wydawnicza, edukacyjna i kulturalna (udział oraz współorganizowanie konferencji, sesji i warsztatów, przygotowywanie wystaw, promocji, spotkań tematycznych itp.),
- najstarsze i największe w Polsce Muzeum Książki Dziecięcej (jako dział biblioteki),
- działalność instrukcyjno-metodyczna dla bibliotek województwa,
- umiejętność wykorzystywania środków pozabudżetowych.

III.6.2. Słabe strony

- mało komfortowa sytuacja lokalowa, ciasnota (m.in. brak odpowiedniej powierzchni magazynowej i wystawienniczej),
- skomplikowana, nieprzejrzysta dla czytelników lokalizacja poszczególnych działów biblioteki, utrudniająca dotarcie do wybranej czytelnicy,
- słaba informacja wizualna,
- różne godziny pracy poszczególnych czytelni,
- niewystarczające wyposażenie techniczne (zbyt mało komputerów, kopiarek, szkodliwe oświetlenie jarzeniowe, brak klimatyzacji),
- brak zaplecza rekreacyjnego dla czytelników (kawiarenki, miejsca do odpoczynku),
- brak parkingu dla czytelników,

- zbyt ograniczona oferta wypożyczalni,
- brak atrakcyjnej oferty adresowanej do poszczególnych grup użytkowników,
- niepełne wykorzystanie potencjału zawodowego pracowników,
- mała aktywność niektórych struktur organizacyjnych,
- niewystarczający przepływ informacji w bibliotece,
- brak mechanizmów motywowania bibliotekarzy.

III.6.3. Szanse

- przekształcenie biblioteki w funkcjonalne i atrakcyjne centrum edukacji, informacji i kultury,
- współpraca z innymi bibliotekami, instytucjami kultury, wydawcami oraz organizacjami i firmami,
- zainteresowanie władz samorządowych działalnością naszej instytucji oraz docenienie jej roli jako głównej ksiąźnicy Warszawy i województwa,
- włączenie biblioteki do opracowywania strategii rozwoju miasta i regionu,
- wykorzystanie nowych technologii w usprawnianiu procesów komunikacyjno-informacyjnych,
- digitalizacja części zbiorów i udostępnianie ich w formie cyfrowej,
- różnicowanie źródeł finansowania biblioteki przy zachowaniu rosnącej dotacji organizatora,
- zmiana metod pracy – zwiększenie udziału metod projektowo-zadaniowych,
- wypracowanie i wdrożenie dalszych zmian w strukturze organizacyjnej i funkcjonowaniu biblioteki,
- wypracowanie strategii promocji biblioteki, także w różnych mediach,
- współpraca z bibliotekami zagranicznymi.

III.6.4. Zagrożenia

- brak możliwości zrealizowania projektu przebudowy biblioteki,
- utrata prawa do egzemplarza obowiązkowego,
- niski status zawodu bibliotekarza i biblioteki, biblioteka jako nieatrakcyjny pracodawca,
- niedocenianie przez decydentów roli i zadań biblioteki, niedostateczna świadomość jej znaczenia dla mieszkańców Warszawy i Mazowsza,
- niekorzystne dla biblioteki decyzje strategiczne władz i urzędów,
- niedostateczny budżet na realizację zadań statutowych biblioteki,
- stopniowy odpływ czytelników z biblioteki,
- brak środków finansowych na stymulowanie permanentnej edukacji bibliotekarzy (kursy kierunkowe, uczestnictwo w konferencjach i wymiana doświadczeń).

IV. WIZJA ROZWOJU BIBLIOTEKI

IV.1. Cele strategiczne na lata 2011–2015

W trakcie prac nad strategią określono następujące cele strategiczne:

- A. Rozwijanie usług informacyjnych i edukacyjnych.
- B. Budowanie wielostronnych relacji biblioteki ze środowiskiem lokalnym.
- C. Dbałość o zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń.
- D. Nieustanne podnoszenie kwalifikacji kadry biblioteki oraz stymulowanie jej aktywności zawodowej.
- E. Podnoszenie atrakcyjności i prestiżu biblioteki (kreowanie wizerunku).
- F. Modernizacja struktury i kultury organizacyjnej biblioteki.
- G. Przebudowa i modernizacja biblioteki.

IV.2. Struktura celów w *Strategii rozwoju Biblioteki na lata 2011–2015*

Cel strategiczny A: Rozwijanie usług informacyjnych i edukacyjnych.

Cel szczegółowy A.1.: Stworzenie nowoczesnego centrum informacji i edukacji nieformalnej.

Projekt A.1.1.

ZWIĘKSZAMY DOSTĘPNOŚĆ USŁUG

Zakres projektu:

- digitalizacja katalogu zeskanowanego (doskonalenie narzędzi informacyjno-wyszukiwawczych),
- unowocześnienie sieci Wi-Fi,
- informacja w języku angielskim o zasobach i usługach na stronie WWW biblioteki,
- wypożyczanie literatury pięknej z Czytelni Główniej,
- wprowadzenie usług z wykorzystaniem urządzeń mobilnych,
- wspieranie kształcenia na odległość, wykorzystanie platformy e-learningowej,
- zdalny dostęp do zasobów elektronicznych biblioteki (od 2012 roku),
- udostępnienie on-line *Bibliografii czasopism warszawskich*,
- uruchomienie multliwyszukiwarki dla zasobów bibliotek Warszawy i Mazowsza.

Projekt A.1.2.

MATURZYSTA W SPOŁECZEŃSTWIE INFORMACYJNYM

Zakres projektu:

- organizowanie warsztatów, podnoszenie kompetencji informacyjnych maturzystów przez szkolenia dotyczące wyszukiwania informacji w źródłach elektronicznych, przygotowanie do prezentacji maturalnych z języka polskiego,
- portal edukacyjny dla maturzystów.

Cel szczegółowy A.2.: Rozszerzenie dostępu do e-zasobów informacyjnych biblioteki.

Projekt A.2.1.

E-KOSZYKOWA

Zakres projektu:

- tworzenie specjalistycznych (dziedzinowych) przewodników po zasobach sieci w formie aktualizowanego na bieżąco zestawu linków, na przykład do czasopism, stron bibliotek na świecie, bibliotek cyfrowych, e-booków,
- przygotowanie przewodnika tematycznego po literaturze dla dzieci i młodzieży (Muzeum Książki Dziecięcej),
- wydawanie on-line *Bibliografii z zakresu historii i krytyki literatury dla dzieci, bibliotekarstwa i czytelnictwa dziecięcego* (Muzeum Książki Dziecięcej),
- stworzenie katalogu on-line starych druków (Dział Starych Druków i Rękopisów),
- stworzenie bazy „IkonoGRAFIA” (Dział Sztuki),
- prowadzenie baz regionalnych: bibliografia województwa mazowieckiego oraz bibliografia Warszawy i aglomeracji warszawskiej – udostępnianych on-line,
- utworzenie e-przejrzeń: transmitowanych w Internecie przeglądów nowości wydawniczych (organizowanych przez Dział Instrukcyjno-Metodyczny oraz Dział Obsługi Sieci) połączonych z promocją książek, autorów, wydawnictw.

Cel szczegółowy A.3.: Modernizacja technologii informacyjno-komunikacyjnej.

Projekt A.3.1.

TECHNOLOGIA WSPIERA USŁUGI „KOSZYKOWEJ”

Zakres projektu:

- przygotowanie założeń, zakup i instalacja oprogramowania dla niedoświadczonych,
- przygotowanie założeń, zakup i instalacja oprogramowania do Czytelni Internetowej (programu do bezobsługowego Internetu),
- zakup i instalacja odpowiedniej liczby sprzętu komputerowego umożliwiającego korzystanie z e-zasobów oraz digitalizację,
- przygotowanie założeń i implementacja rozwiązań z wykorzystaniem technologii mobilnej (Dział Automatyzacji).

Cel szczegółowy A.4.: Zapobieganie e-wykluczeniu informacyjnemu – podniesienie kompetencji informacyjnych grup szczególnie zagrożonych.

Projekt A.4.1.

KOMPETENCJE INFORMACYJNE

Zakres projektu:

- wytypowanie grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem,
- organizowanie szkoleń, kursów, podnoszenie kompetencji informacyjnych użytkowników (na temat obsługi komputera oraz skutecznego i efektywnego wyszukiwania informacji, ćwiczenia umiejętności oceny i selekcji informacji), współpraca z organizacjami różnego typu,
- promocja oferty, na przykład warsztatów komputerowych dla seniorów i innych potrzebujących.

Cel szczegółowy A.5.: Dostosowanie oferty biblioteki do potrzeb użytkowników.

Projekt A.5.1.

FRONTEM DO CZYTELNIKA

Zakres projektu:

- systematyczne badanie oferty biblioteki, poziomu świadczonych usług i stopnia ich wykorzystania (ankiety, wywiady, obserwacja zachowań i potrzeb użytkowników),
- analiza uwag zgłaszanych przez czytelników przez Internet,
- analiza wyników badań Biblioteki na Koszykowej, także na tle badań ogólnopolskich i tendencji światowych.

Cel strategiczny B: Budowanie wielostronnych relacji biblioteki ze środowiskiem lokalnym.

Cel szczegółowy B.1.: Integrowanie środowiska lokalnego wokół wydarzeń kulturalnych i społecznych oraz inspirowanie współpracy w tym zakresie.

Projekt B.1.1.

KULTURALNA „KOSZYKOWA”

Zakres projektu:

- organizowanie wystaw, spotkań autorskich, promocji książek,
- wydawanie własnych publikacji,
- organizowanie Sesji Varsavianistycznych,
- stworzenie kącika bieżącej prasy *Z gazetą przy kawie* na parterze gmachu, tak zwanej plomby,
- zakup profesjonalnego sprzętu wystawienniczego (m.in. gablot),
- zorganizowanie konkursu fotograficznego dla młodzieży *Wydobądź piękno Koszykowej*,
- włączenie się do ogólnopolskiej akcji *Noc Muzeów*.

Cel szczegółowy B.2.: Poszerzenie zasięgu działań biblioteki – pełniejsze dotarcie do specjalnych grup docelowych.

Projekt B.2.1.

PRZYCIĄGAMY WSZYSTKICH

Zakres projektu:

- organizowanie spotkań dla czytelników niewidzących i niedowidzących;
- utworzenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku, klubu dyskusyjnego dla młodzieży, warsztatów z książką dziecięcą, dyskusyjnego klubu książki,
- włączenie do współpracy z biblioteką organizacji społecznych i gospodarczych, na przykład instytucji samorządowych.
- uaktywnienie wolontariatu, na przykład w zakresie digitalizacji, podnoszenia kompetencji informatycznych czytelników.

Cel szczegółowy B.3.: Biblioteka partnerem projektów kulturalnych i edukacyjnych w Warszawie i województwie.

Projekt B.3.1.

„KOSZYKOWA” W PARTNERSTWIE

Zakres projektu:

- kontynuowanie dotychczasowej współpracy z instytucjami i organizacjami Mazowsza oraz nawiązanie nowych kontaktów, stworzenie bazy potencjalnych partnerów,
- włączenie biblioteki do nowych projektów, na przykład do strategii rozwoju kultury województwa mazowieckiego i promocji regionu.

Cel szczegółowy B.4.: Wzmocnienie pozycji „Koszykowej” w środowisku naukowym (akademickim).

Projekt B.4.1.

WSPIERAMY ŚRODOWISKO AKADEMICKIE

Zakres projektu:

- podjęcie współpracy naukowo-dydaktycznej z uczelniami mazowieckimi w zakresie tworzenia programów zajęć dla studentów w zakresie książki, czytelnictwa, bibliotekarstwa (np. Podyplomowe Studia Varsavianistyczne na Uniwersytecie Warszawskim; Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego),
- prowadzenie wspólnie z zainteresowanymi uczelniami studiów podyplomowych z zakresu informacji i bibliotekarstwa oraz wykorzystywanie najwyższ kwalifikowanych pracowników biblioteki w charakterze wykładowców (np. studia podyplomowe prowadzone wspólnie z Akademią Humanistyczną w Pułtusku),

- wspieranie realizacji programów nauczania przez udostępnianie kolekcji specjalistycznych,
- prowadzenie działalności dydaktycznej na rzecz studentów wyższych uczelni (Podyplomowe Studia Varsavianistyczne na Uniwersytecie Warszawskim; Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego); organizowanie wykładów i ćwiczeń dla grup studentów bibliotekoznawstwa, pedagogiki, polonistyki i sztuk pięknych w Muzeum Książki Dziecięcej,
- podjęcie współpracy w ramach projektu Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie: NUKAT – Autostrada Informacji Cyfrowej (wzbogacanie centralnej informacji o zbiorach polskich bibliotek naukowych),
- organizowanie praktyk studenckich, promocji książek naukowych, akademickich,
- utworzenie bazy danych dla studentów, ludzi nauki.

Cel szczegółowy B.5.: Integracja i współpraca środowiska bibliotekarskiego Warszawy i Mazowsza.

Projekt B.5.1.

BIBLIOTEKARZE RAZEM

Zakres projektu:

- organizowanie spotkań w celu wymiany doświadczeń zawodowych bibliotekarzy, na przykład cykle *Dokąd zmierzają biblioteki?* oraz *Sylwetki ludzi książki*, przygotowywane we współpracy z Zarządem Okręgu Mazowieckiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (SBP),
- współpraca z SBP i instytucjami edukacji bibliotekarskiej, na przykład ZEBID BN,
- organizowanie staży zawodowych,
- podjęcie współpracy z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego (FRSI) i Instytutem Książki przy realizacji programów PRB i Biblioteka+,
- organizowanie kursów przysposobienia zawodowego,
- organizowanie dla bibliotekarzy z Mazowsza szkoleń i seminariów dotyczących zarówno tradycyjnie rozumianego warsztatu bibliotekarskiego, jak i umiejętności interpersonalnych, pozyskiwania grantów i organizowania działalności bibliotek tak, aby były one nie tylko miejscami wypożyczania książek, ale również nowoczesnymi ośrodkami wiedzy, kultury i informacji,
- prezentacje nowości w zintegrowanych systemach bibliotecznych,
- badanie potrzeb bibliotekarzy Warszawy i województwa (przygotowywanie cyklicznego raportu),
- dokonywanie przeglądów nowości wydawniczych, organizowanie spotkań z wydawcami, autorami,

- przygotowywanie programu działalności instrukcyjno-metodycznej dla bibliotekarzy Warszawy i województwa.

Projekt B.5.2.

TWORZENIE SPÓJNEGO SYSTEMU INFORMACJI BIBLIOTEK PUBLICZNYCH WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO (MSIB).

Zakres projektu:

- integracja katalogów 142 mazowieckich bibliotek publicznych za pomocą metawyszukiwarki MetaLib,
- budowa wspólnego katalogu bibliotek naukowych znajdujących się na terenie Mazowsza,
- zwiększenie dostępu do Internetu dla mieszkańców województwa mazowieckiego przez stworzenie 163 Bibliotecznych Publicznych Punktów dostępu do Internetu (PIAP),
- stworzenie w PIAP stanowisk multimedialnych umożliwiających korzystanie z zasobów multimedialnych, takich jak: encyklopedie, słowniki, programy do nauki przedmiotów szkolnych oraz archiwów gazet, baz danych itp.,
- digitalizacja części zbiorów bibliotek włączonych w system MSIB,
- budowa serwisów informacyjnych przeznaczonych dla różnych kategorii użytkowników (np. dla maturzystów, seniorów, samorządowców itp.),
- podjęcie współpracy z bibliotekami naukowymi i uczelnianymi w zakresie organizowania konferencji, wystaw, spotkań itp.

Cel szczegółowy B.6.: Biblioteka publiczna jako centrum aktywizacji społecznej i obywatelskiej oraz partner władz stołecznych i regionalnych.

Projekt B.6.1.

OBYWATEL W BIBLIOTECE

Zakres projektu:

- szkolenie wybranych pracowników biblioteki na temat informacji publicznej (udip, BIP, e-government),
- organizowanie szkoleń dla użytkowników biblioteki z zakresu informacji publicznej i prawa,
- wytypowanie instytucji do współpracy – pozyskiwanie dokumentów,
- sporządzenie wykazu informacji publicznej w bibliotece (w Dziale Varsovianów, Czytelni Czasopism, Czytelni Księgozbioru Podręcznego, Informatorium),
- stworzenie jednego adresowego wykazu BIP-ów różnych instytucji administracji samorządowej i rządowej działających na terenie Warszawy i Mazowsza,

- rozszerzenie dostępu do baz danych własnych i zewnętrznych, do dokumentów pełnotekstowych z zakresu prawa, nauk społecznych i ekonomicznych (np. baza Sejmu, książek i komentarzy prawnych, e-czasopism i in.),
- informowanie o dostępie do usług publicznych on-line,
- organizowanie spotkań władz samorządowych z mieszkańcami na terenie biblioteki (wspieranie uczestnictwa obywateli w nowych formach rządzenia, np. przez dyskusje, debaty).

Cel strategiczny C: Dbłość o zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń.

Cel szczegółowy C.1.: Zabezpieczanie zbiorów przed niszczeniem.

Projekt C.1.1.

PROFILAKTYKA W ZAKRESIE OCHRONY ZBIORÓW

Zakres projektu:

- określenie kryteriów wyboru poszczególnych obiektów oraz
- sporządzenie wykazów obiektów poddanych profilaktyce (opakowania ochronne,
- odkwaszanie, odkażanie,
- pozyskiwanie środków finansowych,
- monitorowanie źródeł informacji o projektach, grantach itp.,
- przygotowywanie wniosków o dofinansowanie,
- prowadzenie dokumentacji, rozliczanie projektów.

Projekt C.1.2.

KONSERWACJA WŁAŚCIWA NAJCENNIJSZYCH OBIEKTÓW „KOSZYKOWEJ”

Zakres projektu:

- sporządzenie wykazów obiektów do konserwacji,
- sporządzenie (przekazanie do) wyceny tych obiektów,
- przygotowanie obiektów do przekazania konserwatorowi (opisanie, przygotowanie do transportu),
- określenie standardów przechowywania zbiorów po konserwacji,
- pozyskiwanie środków finansowych:
  - monitorowanie źródeł informacji o projektach, grantach itp.,
  - przygotowywanie wniosków o dofinansowanie (w styczniu 2011 roku złożono wniosek w ramach projektu *Patriotyzm jutra* – konserwacja plakatów wojennych),
  - prowadzenie dokumentacji, rozliczanie projektów.

Cel szczegółowy C.2.: Digitalizacja jako forma ochrony i udostępniania zbiorów.

Projekt C.2.1.

SKARBY „KOSZYKOWEJ”

Zakres projektu:

- określenie kryteriów wyboru poszczególnych obiektów do digitalizacji,
- opracowanie harmonogramu digitalizacji,
- weryfikacja wykazów obiektów przeznaczonych do digitalizacji (przykładowo: Dział Bibliografii Czasopism Warszawskich – digitalizacja prasy powstania warszawskiego – 95 tytułów. Dział Varsavianów – digitalizacja okupacyjnych plakatów, obwieszczeń, zarządzeń; digitalizacja 60 listów czytelników kronik powstańczych do ich autora, Władysława Bartoszewskiego. Dział Sztuki, Rzemiosł Artystycznych i Kartografii – digitalizacja sztucznego albumu fotograficznego zawierającego 80 portretów nauczycieli i uczennic Pensji L. Rudzkiej. Dział Starych Druków i Rękopisów – digitalizacja i konserwacja wybranych rękopisów ze spuścizny Bolesława Prusa).

Projekt C.2.2.

MAZOWIECKA BIBLIOTEKA CYFROWA (MBC)

Zakres projektu:

- utworzenie pracowni digitalizacji,
- utworzenie zespołu zajmującego się tworzeniem MBC oraz podział zadań,
- szkolenie pracowników w zakresie digitalizacji zbiorów,
- szkolenie pracowników w zakresie opracowania zbiorów w formacie Dublin Core na platformie Libra,
- budowa jednolitej platformy elektronicznej WWW,
- tworzenie i udostępnianie kopii (fotografie cyfrowe, skany) cennych zbiorów w celu ochrony oryginałów,
- administrowanie platformą Libra,
- włączenie MBC do Federacji Bibliotek Cyfrowych,
- archiwizacja zasobów cyfrowych,
- pozyskiwanie środków finansowych na digitalizację zbiorów:
  - monitorowanie źródeł informacji o projektach, grantach itp.,
  - przygotowywanie wniosków o dofinansowanie,
  - prowadzenie dokumentacji, rozliczanie projektów.

Cel strategiczny D: Permanentne podnoszenie kwalifikacji kadry biblioteki oraz stymulowanie jej aktywności zawodowej.

Cel szczegółowy D.1.: Zwiększenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez pracowników.

Projekt D.1.1.

BIBLIOTEKA JAKO ORGANIZACJA UCZĄCA SIĘ

Zakres projektu:

- monitorowanie szkoleń, konferencji organizowanych dla pracowników wraz z systemem powiadamiania,
- stworzenie programu rozwoju zawodowego pracowników (udział kadry w szkoleniach, warsztatach, konferencjach),
- motywowanie pracowników do podejmowania kształcenia na poziomie studiów wyższych, podyplomowych i doktoranckich z zakresu bibliotekoznawstwa i innych dziedzin ważnych ze względu na funkcjonowanie bibliotek,
- wymiana doświadczeń zdobytych podczas szkoleń i na konferencjach; poszukiwanie rozwiązań najlepszych dla instytucji,
- organizowanie różnych form zdobywania wiedzy i umiejętności,
- aktywizacja pracowników w zakresie podejmowania badań i prezentowania dorobku naukowego,
- zapewnienie środków finansowych na realizację projektów.

Cel strategiczny E: Podnoszenie atrakcyjności i prestiżu biblioteki (kreowanie wizerunku).

Cel szczegółowy E.1.: Zwiększenie komfortu pracy czytelników.

Projekt E.1.1.

BIBLIOTEKA NA KOSZYKOWEJ – MOJĄ BIBLIOTEKĄ

Zakres projektu:

- wygospodarowanie przestrzeni na pracę grupową / spotkania nieformalne dla czytelników,
- wydzielenie miejsca do odpoczynku i konsumpcji dla czytelników,
- modernizacja oświetlenia w czytelniach,
- wykorzystanie Dźwiękowego Systemu Ostrzegania do przekazywania komunikatów codziennych (powitanie i pożegnanie czytelników),
- poprawa systemu informacji wizualnej w bibliotece, między innymi infoscreeeny,
- podniesienie poziomu estetyki wnętrza,
- zakup ergonomicznych mebli.

Cel szczegółowy E.2.: Biblioteka rozpoznawalna i pozytywnie kojarzona w środowisku lokalnym i krajowym.

Projekt E.1.2.

„KOSZYKOWA” – TO JEST TO!

Zakres projektu:

- zbudowanie strategii promocji biblioteki,
- zabieganie o promocję biblioteki w prasie, radiu, TV, Internecie – nagłaśnianie bogactwa i różnorodności zbiorów, oferowanych usług i ich jakości (także informacji o dogodnych godzinach otwarcia biblioteki),
- prowadzenie profilu biblioteki na portalach społecznościowych – skupianie grona „przyjaciół biblioteki”,
- opracowanie materiałów promocyjnych biblioteki, w tym profesjonalnej prezentacji (także w języku angielskim),
- organizowanie różnych spotkań promocyjnych o zasięgu lokalnym i ogólnopolskim, z wykorzystaniem filmu o bibliotece,
- przygotowywanie ciekawych wystaw, pokazów,
- prowadzenie konkursów (np. konkurs im. H. Skrobiszewskiej).

Cel szczegółowy E.3.: Budowanie marki biblioteki za granicą.

Projekt E.3.1.

„KOSZYKOWA” W ŚWIECIE

Zakres projektu:

- współpraca z Eisenhower Public Library District w metropolii chicagowskiej,
- uczestnictwo w konkursie Libros Lege (polsko-amerykański konkurs głośnego czytania),
- uczestnictwo w przyznawaniu Międzynarodowej Dublińskiej Nagrody Literackiej
- IMPAC,
- współpraca z grupą użytkowników produktów firmy Ex Libris (w tym systemu ALEPH),
- uaktywnienie współpracy ze stowarzyszeniem LIBER (Stowarzyszenie Europejskich Bibliotek Naukowych),
- współpraca z ośmioma bibliotekami Europy w ramach programu *Polska Prezydencja 2011 – Promesa*, przygotowanie wystawy (i prezentacja w bibliotekach publicznych UE w Madrycie, Paryżu, Berlinie, Moskwie, Londynie, Brukseli, Kopenhadze, Nikozji). Wspólne wystawy i publikacje z bibliotekami zagranicznymi (np. planowana na 2012 rok wystawa i konferencja *Amerykańskie biblioteki prezydenckie*),
- nawiązanie kontaktów z bibliotekami norweskimi (wymiana kadry).

Cel strategiczny F: Modernizacja struktury i kultury organizacyjnej biblioteki.

Cel szczegółowy F.1.: Dostosowanie struktury organizacyjnej do zachodzących zmian.

Projekt F.1.1.

ZMIANY NA LEPSZE

Zakres projektu:

- rozważenie i przygotowanie projektów zmian w bibliotece, na przykład stworzenie profesjonalnego działu *public relations*,
- weryfikowanie wcześniej podjętych decyzji dotyczących struktury organizacyjnej biblioteki w celu najsprawniejszej realizacji przyjętej strategii działania,
- przygotowanie w uzgodnieniu z organizatorem nowego regulaminu organizacyjnego biblioteki.

Cel szczegółowy F.2.: Poprawa kultury organizacyjnej.

Projekt F.2.1.

KULTURA WPŁYWA NA WSZYSTKO

Zakres projektu:

- uporządkowanie i weryfikacja przyjmowanych założeń i norm funkcjonujących w bibliotece (związanych np. z atmosferą pracy, z przywództwem, wykorzystaniem czasu pracownika, wydajnością zespołu, sposobem oceny pracowników),
- podniesienie rangi artefaktów jako przejawów kultury organizacyjnej w hierarchii elementów istotnych dla funkcjonowania biblioteki (np. artefakty fizyczne: elementy identyfikacji wizualnej, wystrój wnętrz; artefakty behawioralne: zachowania i rytuały),
- organizowanie wykładów na temat kultury organizacyjnej i jej znaczenia w pracy biblioteki dla wszystkich pracowników placówki.

Cel strategiczny G: Przebudowa i modernizacja biblioteki.

Osiągnięcie celu będzie możliwe po uzyskaniu środków finansowych. Decyzje o ich przyznaniu znacząco wpłyną na harmonogram wielu działań w bibliotece.

SCHEMAT ORGANIZACYJNY

Działy i samodzielne stanowiska w strukturze Biblioteki

